

Міжнародна науково-практична конференція

«ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»

з нагоди святкування
50-річчя кафедри статистики
та економічного аналізу,
30-річчя кафедри фінансів
та 25-річчя кафедри
банківської справи та страхування

 5-6 жовтня 2023 року

 Київ, Україна

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Асоціація Страховий бізнес (Україна)
Варшавський університет наук про життя (Республіка Польща)
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Національний НП Праці та соціального захисту (Румунія)
Національний університет водного господарства та природокористування (Україна)
Національний університет харчових технологій (Україна)
Словацький університет сільського господарства в Нїтрі (Словаччина)
Уманський національний університет садівництва (Україна)
Університет Менделя в Брно (Чеська Республіка)
Університет Міссурі (США)
Університет Фоджа (Італія)

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
«ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»

з нагоди святкування 50-річчя кафедри статистики та економічного аналізу, 30-річчя кафедри фінансів та 25-річчя кафедри банківської справи та страхування

5-6 жовтня 2023 року
Київ, Україна

Редакційна колегія:

Діброва А.Д., Негода Ю.В., Жарікова О.Б., Макарчук О.Г.

Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 5-6 жовтня 2023 р. Київ: НУБіП України, 2023. 608 с.

У збірнику викладено матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України» з нагоди святкування 50-річчя кафедри статистики та економічного аналізу, 30-річчя кафедри фінансів та 25-річчя кафедри банківської справи та страхування (5-6 жовтня 2023 року, м. Київ), у яких розглядаються питання присвячені проблемам фінансово-кредитного та обліково-аналітичного забезпечення післявоєнного відновлення економіки України. У збірнику також розглянуті питання фінансово-кредитних важелів економіки нашої держави, стан, проблеми та перспективи використання у повоєнній відбудові України, стратегія розвитку аграрних формувань в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення: обліково-аналітичний аспект, економічні виклики розвитку України в умовах післявоєнного відновлення.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

Писарчук О.В.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м.Харків, Україна
ORCID ID: 0000-0001-6674-9223

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

У сучасному світі відбулась кардинальна зміна ролі людського капіталу в соціально-економічних відносинах, відбулось зростання його впливу на розвиток країни. Рівень розвитку людського капіталу в країні впливає на інноваційний потенціал, на готовність генерувати нові ідеї, створювати та впроваджувати нові інноваційні розробки тощо. Саме освітня складова є визначальною у формуванні людського капіталу, що активно обговорюється на міжнародних форумах та майданчиках [1, 2]. Тому дослідження проблематики фінансування вищої освіти, ефективності використання бюджетних коштів є актуальним та своєчасним.

Система фінансування підготовки фахівців вищої освіти в Україні передбачає можливість отримання вищої освіти за кошти фізичних та юридичних осіб або за рахунок бюджетних коштів [3]. Державне фінансування підготовки фахівців здійснюється через наповнення загального фонду закладу вищої освіти (ЗВО) відповідно до затвердженого кошторису через визначеного розпорядника бюджетних коштів. Різні ЗВО в Україні підпорядковані різним міністерствам, відомствам, департаментам, через які вони й отримують відповідне фінансування. Структура мережі ЗВО України в залежності від відомчого підпорядкування наведена в роботі [4], де окремо виділено групу ЗВО, які відносяться до системи національної безпеки та підпорядковані відповідним профільним міністерствам, як Міністерство оборони, СБУ, Національна гвардія, тощо, що залишено поза увагою даного дослідження.

Вбачаємо, що ефективність використання бюджетних коштів на підготовку фахівців має бути виражена у якості такої підготовки, і, відповідно, у якості сформованого людського капіталу. Якість освіти забезпечується широкою сукупністю складових, серед яких важливе місце займає обсяг фінансування

здійснення освітньої діяльності. Недостатній рівень фінансування, незалежно від джерел надходження коштів, негативно відбивається на якості підготовки та призводить до втрат показника людського капіталу. Структура підготовки фахівців визначається через державне замовлення на підготовку. Аналіз даних [5] щодо показників адресного розміщення державного замовлення у 2022 році показав наявність широкого переліку спеціальностей та спеціалізацій за якими здійснювано зарахування здобувачів освіти в ЗВО із різним підпорядкуванням. Тобто підготовку здобувачів за однією спеціальністю здійснюють ЗВО, які підпорядковано різним міністерствам, відповідно, отримують кошти від різних розпорядників. Таке зайве дублювання спеціальностей приводить до розпорошеності використання фінансових ресурсів. У 2022 році поза системою Міністерства освіти і науки України (МОН), здобувачів освіти зараховано у 202 ЗВО за 952 позиціями спеціальностей, у тому числі 48 державних ЗВО та 31 комунальні. В дослідженні Пономаренко В.С. [6] доведено наявність нераціонального розподілу державного замовлення між ЗВО, які підпорядковано МОН через над малу чисельність здобувачів, що унеможлиблює формування академічної групи підготовки в межах спеціальності.

Проведений аналіз результатів зарахування до ЗВО, з іншим підпорядкуванням ніж МОН, виявив наявність фактів неефективного розподілу місць державного замовлення. Так понад 100 позиції мають надані місця бюджетного замовлення, але загальний контингент здобувачів які зараховано на відповідні спеціальності менше ніж академічна група. Це свідчить про невисокий імідж таких ЗВО, відсутність довіри до якості підготовки з боку зовнішніх стейкхолдерів, і як наслідок, про невисоку якість підготовки. На ці спеціальності виділено майже 550 місць [5] з фінансуванням за рахунок бюджетних коштів, що фактично є нераціонально розподіленими. В цілому, на такі спеціальності зараховано понад 900 здобувачів, сумарне фінансування освітньої діяльності яких є недостатнім для забезпечення якісної підготовки. Відповідно до паспорту бюджетної програми на 2022 р [7] середні витрати на навчання одного студента 2022 р становить 74747 грн. Відповідно прямі фінансові втрати бюджету на

фінансування 550 нераціональних місць протягом 4 років підготовки за рівнем бакалавр, становить понад 160 млн грн. Слід зауважити, що за цими спеціальностями ведуть підготовку ЗВО, які підпорядковано МОН України. Вбачаємо, що розміщення державного замовлення в ЗВО, які, за рахунок високої якості підготовки, спроможні здійснювати набір здобувачів з можливістю формування повних академічних груп, сприятиме запобіганню прямих фінансових втрат бюджетних коштів та підвищить ефективність їх використання.

Список використаних джерел

1. UNESCO, (2022) Financing Higher Education <https://www.iesalc.unesco.org/2022/06/07/24251/>
2. OECD (2018). Investment in human capital through post-compulsory education and training <https://www.oecd.org/economy/labour/2727144.pdf>
3. Лондар С.Л. (2021) Удосконалення фінансування системи освіти України як передумова успішного реформування : монографія / за ред. С. Л. Лондара ; ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2021. 274 с.
4. Pysarchuk, O.(2021).Analysis of the higher education institutions network and the problem of its financing.Economics of Development, 20 (3), 25-39. [https://doi.org/10.57111/econ.20\(3\).2021.25-39](https://doi.org/10.57111/econ.20(3).2021.25-39)
5. ЄДЕБО (2022) Єдина державна електронна база з питань освіти. Вступна кампанія 2022. <https://vstup2022.edbo.gov.ua/statistics/>
6. Ponomarenko V. Some problems of the education system in Ukraine: analytics : monograph [Electronic resource] : monograph / V. Ponomarenko. – Kharkiv : PC Technology Centre, 2021. – 172 p.; <http://doi.org/10.15587/978-617-7319-35-0>.
7. Паспорт бюджетної програми на 2022 р КПКВК ДБ 2201160 <https://mon.gov.ua/storage/app/media/budzhet/2022/Pasporty.byudzhet.prohram/02/15/Nakaz-169-14.02.2022.Pro.zatv.pasporta-2201160.na.2022.pdf>